

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

КОГНІТИВНІ ВІЙНИ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	061
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

к. філол. наук, доцент Кошман Ірина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри журналістики та українознавчих студій

посада

kosh18@snu.edu.ua	+38-098-60-69-462	Viber за номером телефону	
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:	<p>Метою лекційних занять за дисципліною є надати цілісне уявлення про когнітивні війни, їх історію, особливості прояву на початку ХХІ століття, загрози в інформаційному середовищі та завдання щодо забезпечення інформаційної безпеки; ознайомитися з діяльністю засобів масової інформації у висвітленні сучасних подій в світі та їх роллю в сучасних когнітивних війнах.</p>
Результати навчання:	<p>Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.</p> <p>Знання: мати неміфологізоване уявлення про когнітивну війну, інформаційну зброю, засобах розробки та методах аналізу; основні методи оцінки вражаючих факторів інформаційної зброї; алгоритми розрізнення когнітивної війни, контрпропаганди, антиреклами; мати уявлення про особливості проведення когнітивної війни та можливостях протидії.</p> <p>Вміння: мати навички розпізнавання когнітивних воєн і визначення їх суб'єктів; бачити процеси агресивного поширення інформації; створювати сприятливі контексти для успішного проведення комунікацій; висвітлювати інструментарій інформаційної боротьби в війнах і кризових ситуаціях; аналізувати механізми впливу на громадську думку; визначати роль ЗМІ в конфліктах; розвивати навички управління інформаційними процесами в кризових ситуаціях; застосовувати отримані знання на практиці.</p>
Передумови до	Базові знання з філософії, теорії культури, теорії комунікації та масової

**початку
вивчення:**

комунікації, медіаграмотності та медіакультури. Базові знання з теорії мови.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у оволодінні знаннями та уміннями щодо механізмів впливу на громадську опінію; розуміння діяльності ЗМІ у висвітленні сучасних подій в світі та їх ролі в сучасних когнітивних війнах; сутності та специфіки когнітивних воєн у мережах; навичок розпізнавання когнітивних воєн і визначення їх суб'єктів.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;

СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції;

ПР03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами;

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел;

ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук;

ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Когнівістика як наука	2/2	Визначення основних понять, міждисциплінарний характер наукового напрямку. Складові когнівістики. Мета, завдання, інструментарій.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Когнітивна війна (концепція Г. Г. Почепцова)	4/4	Основні поняття: «когнітивна війна», «смысловое протоборство», «когнітивний вплив». Характеристики когнітивної війни. Об'єкти когнітивної війни: масова свідомість, громадська думка, індивідуальна свідомість, інформаційні системи,	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			інформаційні процеси.	завдання.
3	Когнітивна війна як засіб агресії та досягнення політичних цілей	4/4	Риси й ознаки когнітивних воєн. Когнітивні та інформаційні війни. Дезінформування, лобіювання, маніпулювання, пропаганда, управління кризами, шантаж.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4	Розвиток теорії когнітивних воєн	2/2	Історія когнітивних воєн, протовійни. Формування теорії когнітивних воєн. Періодизація. Теоретичне опрацювання.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
5	Цілі та напрями дії когнітивних загроз	2/4	Цілі, напрями, термін дії когнітивних воєн. Керування когнітивними впливами. Механізми когнітивного впливу. Національна стійкість як протидія когнітивним впливам.	Презентації в PowerPoint. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки: навчальний посібник. Київ, 2018.
2. Курбан О.В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник. Київ, 2016.
3. Лизанчук В. Інформаційна безпека України: теорія і практика. Львів, 2017.
4. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький. Київ, 2022.
5. Почепцов Г. Г. Войны новых технологий. Харьков, 2019.
6. Почепцов Г. Г. Досуг. Телесериалы, теленовости, кино, видеоигры в борьбе за умы. Харьков, 2020.
7. Почепцов Г. Г. Когнитивные войны в соцмедиа, массовой культуре и массовых коммуникациях. Харьков, 2019.

Інформаційні ресурси.

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
3. Детектор-медіа [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://detector.media/>
4. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля.<http://moodle.snu.edu.ua/>
5. Європейський центр передового досвіду з протидії гібридним загрозам (Hybrid CoE). Режим доступу: <https://www.hybridcoe.fi/about-us/>

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D		
60–63	E	задовільно	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено – посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він / вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.